

Облікова картка ДіР

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0226U001312

Державний реєстраційний номер: 0121U108459

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 23-01-2026

II. Етап виконання ДіР

Номер етапу: 1

Назва етапу: Науково-методичні засади збереження та оптимізації стану популяцій раритетних видів в природних екосистемах та агроландшафті Біосферного заповідника «Асканія-Нова» – 2021–2025 рр.

Початок етапу: 01.2021

Закінчення етапу: 12.2025

Вид звітного документа: Остаточний звіт

III. Відомості про виконавця ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Біосферний заповідник "Асканія-Нова" ім. Ф.Е. Фальц-Фейна

Код за ЄДРПОУ: 14142347

Місцезнаходження: вул. Паркова, 15, смт. Асканія-Нова, Чаплинський р-н., Херсонська обл., 75230, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380553861232

IV. Відомості про співвиконавців ДіР

V. Відомості про замовника ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Національна академія аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00024360

Місцезнаходження: вул. Михайла Омеляновича-Павленка, буд. 9, м. Київ, 01010, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Кабінет Міністрів України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380442801085

VI. Джерела, напрями та обсяги фінансування ДіР

Підстава для проведення ДіР: 34 - договір (замовлення) з центральним органом виконавчої влади, академією наук (головними розпорядниками бюджетних коштів на проведення НДДКР)

Напрямок фінансування: 2.1 - фундаментальні дослідження

Джерела фінансування

7713 - кошти держбюджету

Код програмної класифікації видатків і кредитування (КПКВК): 6591060

Фактичний обсяг фінансування (тис. грн.): 1618.100

VII. Відомості про ДіР

Назва роботи українською:

Науково-методичні засади збереження та оптимізації стану популяцій раритетних видів в природних екосистемах та агроландшафті Біосферного заповідника «Асканія-Нова» – 2021–2025 рр.

Назва роботи англійською:

Scientific and methodological principles of preservation and optimization of the state of rare species populations in natural ecosystems and agro-landscape of the Biosphere Reserve «Askania-Nova» – 2021–2025.

Реферат українською:

Об'єкти досліджень – флора та рослинність степових біотопів, раритетна фітобіота, режими природокористування у степах, орнітокомплекси модельних груп, раритетний елемент теріофауни та герпетофауни, рефугіуми степу, екосистеми, постраждалі внаслідок воєнних дій. Мета досліджень – узагальнена оцінка сучасного стану та багатолітньої динаміки созологічного елементу флори та фауни природних екосистем і агроландшафту Біосферного заповідника "Асканія-Нова" з розробкою дієвих науково-методологічних засад збереження та оптимізації стану популяцій раритетної біоти. Методи досліджень – загальноприйняті методи геоботаніки, флористики, зоології, популяційної екології, етології, ретроспективний аналіз, фенологічний, морфологічний, фотофіксації, критичної ревізії гербарію, геоботанічні плоти моніторингу біорізноманіття (EDGG biodiversity plot), камеральна обробка даних, традиційні лабораторні та математико-статистичні, дистанційний моніторинг. Досліджено еколого-ценотичну приуроченість та популяційну структуру рідкісних видів рослин флори асканійського степу, багатолітні зміни чисельності та сучасні тенденції динаміки раритетної фітобіоти за різних режимів природокористування, сучасну структуру, характер перебування, особливості живлення, адаптивні реакції рідкісних видів птахів на території біосферного заповідника та прилеглого агроландшафту, вплив природних та антропогенних процесів на їх життєдіяльність, сучасний стан і динаміку раритетної герпето- і теріофауни заповідника та її роль у трофічних ланцюгах. Проаналізовано заходи збереження та оптимізації стану популяцій раритетної біоти, що мають забезпечити її спонтанну динаміку та самовідтворення. Представлено характеристику автогенезу та алогенних сукцесій фітосистем і фауністичного комплексу у різних режимах використання території, прогнози їх майбутнього стану і тенденцій змін.

Реферат англійською:

Objects of research are flora and vegetation of steppe biotopes, rare phytobiota, nature use regimes in steppes, ornithocomplexes of model groups, rare elements of therio- and herpetofauna, steppe refugia, ecosystems affected by military actions. The purpose is an assessment generalized the modern state and long-term dynamics of sozological element of flora and fauna of the natural ecosystems and agro-landscape of the Biosphere Reserve «Askania Nova» with development of valid scientific and methodological principles of preservation and optimization of the population state of rare biota that will provide its spontaneous dynamics and self-reproduction. Research methods – generally accepted methods of geobotany, floristics, zoology, population ecology, ethology, retrospective analysis, phenological, morphological, photo recording, critical revision of herbarium, geobotanical plots for monitoring biodiversity (EDGG biodiversity plot), desk-based data processing, traditional laboratory and mathematical-statistical methods, remote monitoring. The ecological and coenotic distribution and population structure of rare plant species in the Askanian steppe, long-term changes in abundance and current trends in the dynamics of rare phytobiota under different land use regimes, the current structure, nature of occurrence, feeding habits, adaptive responses of rare bird species in the biosphere reserve and adjacent agricultural landscape, the impact of natural and anthropogenic processes on their life activities, the current state and dynamics of the reserve's rare herpeto- and theriofauna, and their role in trophic chains. Measures to preserve and optimise the state of rare biota populations, which should ensure their spontaneous

dynamics and self-reproduction, are analysed. The characteristics of autogenesis and allogenic succession of phytosystems and faunal complexes under different land use regimes are presented, with forecasts of their future status and trends in change.

Індекс УДК: 502.4(477), 502.72(477.72):581.524.3(084.3):581.526.53:591.5:596/599:502.7

Коди тематичних рубрик: 87.31.93

Керівники роботи

Власне Прізвище Ім'я По-батькові: Шаповал Віктор Володимирович

Науковий ступінь: к. б. н.

Вчене звання: старший науковий співробітник

Ідентифікатор ORCID ID:

Додаткова інформація:

VIII. Наукова (науково-технічна) продукція (НТП)

Назва НТП українською: "Аналітичний огляд просторової структури та чисельності червонокнижних представників герпетофауни"; "Аналітичний огляд видового різноманіття та особливостей розселення Совоподібних в умовах заповідника та суміжних територій"; "Аналітичний огляд основних типів середовищ існування Мишівкових, Тушканових та Хомпякових"; "Аналітична оцінка багатолітніх сукцесій та сучасних тенденцій динаміки раритетної фітобіоти за різних режимів природокористування асканійського степу"; "Аналітична оцінка стану раритетної герпето- і теріофауни заповідника та заходів її збереження"

Назва НТП англійською: 'Analytical review of the spatial structure and abundance of red-listed representatives of herpetofauna'; 'Analytical review of species diversity and distribution characteristics of owls in the reserve and adjacent territories'; 'Analytical assessment of long-term succession and current trends in the dynamics of rare phytobiota under different regimes of nature use in the Askania steppe'; 'Analytical review of the main types of habitats of mice, jerboas and hamsters'; 'Analytical assessment of the status of rare herpetofauna and theriofauna in the reserve and measures for its conservation'

НТП, яку передбачалося створити: Створено

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: Аналітичні матеріали

Галузь застосування: 72.19 Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук; 91.04 Функціонування ботанічних садів, зоопарків і природних заповідників

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: Проаналізовано сучасний стан та багатолітню динаміку соцологічного елементу флори та фауни природних екосистем і агроландшафту Біосферного заповідника "Асканія-Нова", у т.ч. плазунів, Совоподібних, Мишівкових, Тушканових та Хомпякових.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Поліпшення стану навколишнього середовища

Вплив НТП на довкілля: Поліпшення стану навколишнього середовища. Збереження біорізноманіття і рідкісних видів флори та фауни

Впровадження НТП: Впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу: 01.2021

Закінчення етапу: 12.2025

Споживачі продукції:

Перспективні ринки:

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обґрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

Назва НТП українською: "Технологічні прийоми приваблення Соколоподібних птахів в штучно створені екосистеми біосферного заповідника та оцінка їх результативності"

Назва НТП англійською: 'Technological methods for attracting falcon-like birds to artificially created ecosystems of the biosphere reserve and assessment of their effectiveness'

НТП, яку передбачалося створити: Створено

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: Методи, теорії, гіпотези

Галузь застосування: 72.19 Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук; 91.04 Функціонування ботанічних садів, зоопарків і природних заповідників

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: Розроблено і оцінено прийоми приваблення Соколоподібних птахів в зоопарку і дендропарку заповідника, визначено перспективи використання прийомів для збереження рідкісних видів птахів та екосистем в цілому.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Поліпшення стану навколишнього середовища

Вплив НТП на довкілля: Поліпшення стану навколишнього середовища. Збереження рідкісних видів птахів і біорізноманіття

Впровадження НТП: Впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу: 01.2021

Закінчення етапу: 12.2025

Споживачі продукції:

Перспективні ринки:

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обґрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

Назва НТП українською: база даних "Особливості територіального розподілу, характеру перебування, біології розмноження, живлення Соколоподібних"; "База даних з еколого-ценотичної приуроченості та популяційної структури раритетних судинних рослин"; база даних "Колекція рукокрилих Біосферного заповідника "Асканія-Нова"; "База даних розподілу рідкісних видів Сивкоподібних та Качкових на території Біосферного заповідника "Асканія-Нова" і прилеглих угідь"; "База даних розподілу рідкісних видів Журавлеподібних та Горобцеподібних на території Біосферного заповідника "Асканія-Нова" та прилеглих угідь"; база даних "Представництво герпето- і теріофауни у раціоні Соколоподібних і Сов"; "Реєстр існуючих

місцезростань судинних рослин созологічного статусу у природному ядрі"; "Картосхеми місцезростань та геоботанічні описи рідкісних рослинних угруповань"

Назва НТП англійською: database 'Features of the territorial distribution, nature of stay, biology of reproduction, nutrition of falcon-like birds'; 'Database on the ecological and coenotic distribution and population structure of rare vascular plants'; database 'Collection of Bats of the Biosphere Reserve «Askania Nova»'; 'Database of the distribution of rare species of Charadriiformes and ducks in the Biosphere Reserve «Askania Nova» and adjacent lands'; 'Database of the distribution of rare species of cranes and passerines in the Biosphere Reserve «Askania Nova» and adjacent lands'; database 'Representation of herpetofauna and theriofauna in the diet of falcons and owls'; 'Register of existing habitats of vascular plants of sozological status in the natural core'; 'Maps of locations and geobotanical descriptions of rare plant communities'

НТП, яку передбачалося створити: Створено

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: Інше (Інформаційні бази, реєстри)

Галузь застосування: 72.19 Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук; 91.04 Функціонування ботанічних садів, зоопарків і природних заповідників

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: Досліджено територіальний розподіл, розмноження, живлення рідкісних видів птахів і кажанів; еколого-ценотичну приуроченість і популяційну структуру рідкісних рослин; проаналізовано наявність плазунів і ссавців у раціоні Соколоподібних і Сов. Складено реєстр місцезростань рідкісних рослин у заповідній зоні, картосхеми місцезростань та геоботанічні описи рідкісних рослинних угруповань.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Поліпшення стану навколишнього середовища

Вплив НТП на довкілля: Поліпшення стану навколишнього середовища. Збереження рідкісних видів флори і фауни

Впровадження НТП: Впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу: 01.2021

Закінчення етапу: 12.2025

Споживачі продукції:

Перспективні ринки:

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обґрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

Назва НТП українською: "Технічна документація на створення орнітологічного заказника місцевого значення"; "Програма збереження рідкісних видів птахів у регіоні Біосферного заповідника "Асканія-Нова";

"Пропозиції з оптимізації стану популяцій раритетних судинних рослин флори асканійського степу";

"Обґрунтування корегування переліку видів Червоної книги Херсонської області"

Назва НТП англійською: 'Technical documentation for the creation of a local ornithological reserve';
'Analytical review of the main types of habitats of mice, jerboas and hamsters'; 'Programme for the conservation of rare bird species in the region of the Biosphere Reserve «Askania Nova»'; 'Proposals for optimising the status of rare vascular plant populations in the Askania steppe'; 'Justification for adjusting the list of species in the Red Book of the Kherson Region'

НТП, яку передбачалося створити: Створено

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: Методичні документи

Галузь застосування: 72.19 Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук; 91.04 Функціонування ботанічних садів, зоопарків і природних заповідників

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: Розроблено рекомендації з оптимізації стану популяцій раритетної фіто- і зообіоти у природному ядрі та агроландшафті заповідника "Асканія-Нова". Розробкиможуть бути застосовані після деокупації регіону та сприяти відновленню природних екосистем, збереженню унікального ландшафтного та біотичного різноманіття степових біотопів з супутніми екосистемними та біоресурсними послугами.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Поліпшення стану навколишнього середовища

Вплив НТП на довкілля: Поліпшення стану навколишнього середовища. Збереження рідкісних видів флори та фауни, збагачення біорізноманіття

Впровадження НТП: Впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу: 01.2021

Закінчення етапу: 12.2025

Споживачі продукції:

Перспективні ринки:

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обґрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

Назва НТП українською: книга "Соколоподібні та Совоподібні Біосферного заповідника "Асканія-Нова"

Назва НТП англійською: book "Falcons and Owls of the Biosphere Reserve "Askania Nova"

НТП, яку передбачалося створити: Створено

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: Інше (книги)

Галузь застосування: 72.19 Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук; 91.04 Функціонування ботанічних садів, зоопарків і природних заповідників

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: В книзі проаналізовано результати багаторічних досліджень видів Соколоподібних та Совоподібних в заповіднику "Асканія-Нова" та його регіоні. Наведено дані щодо розподілу, живлення, розмноження птахів тощо. Запропоновано заходи щодо збереження рідкісних Соколоподібних та Совоподібних.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Поліпшення стану навколишнього середовища

Вплив НТП на довкілля: Поліпшення стану навколишнього середовища. Збереження рідкісних видів птахів

Впровадження НТП: Впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу: 01.2021

Закінчення етапу: 12.2025

Споживачі продукції:

Перспективні ринки:

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обґрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

IX. Бібліографічний опис

Гавриленко В.С., Поліщук І. К., Старовойтова Т. В. Соби Біосферного заповідника «Асканія-Нова» (видове різноманіття, характер перебування та окремі аспекти екології). Вісті Біосферного заповідника «Асканія-Нова». 2022. Т. 24. С. 79–89. <https://doi.org/10.53904/1682-2374/2022-24/11>.

Гавриленко В.С., Старовойтова Т.В. Водно-болотний орнітокомплекс Сиваського поду: видове різноманіття та чисельність. Вісті Біосферного заповідника «Асканія-Нова». 2023. Т. 25. С. 81–91. <https://doi.org/10.53904/1682-2374/2023-25/9>

Поліщук І.К. Сучасний стан та загрози існування популяцій «червонокнижних» змій в Біосферному заповіднику «Асканія-Нова» та його регіоні. Традиції заповідної справи, сучасні проблеми збереження та повоєнного відновлення територій природно-заповідного фонду : збірка наукових праць за матеріалами всеукраїнського круглого столу, присвяченого 160-й річниці із дня народження Фрідріха Фальц-Фейна,

вченого у галузях акліматизації, тваринництва, рослинництва, заповідної справи, природокористування (8 кв

Поліщук І.К. Видова ідентифікація, просторова структура та динаміка чисельності популяцій білозубок (Mammalia, Soricidae) в Біосферному заповіднику «Асканія-Нова». Вісті Біосферного заповідника «Асканія-Нова». 2023. Т. 25. С. 75–80. <https://doi.org/10.53904/1682-2374/2023-25/8>

Шаповал В.В. Фітобіота Біосферного заповідника «Асканія-Нова»: загальний склад та раритетна компонента. Наукові читання імені В.М. Виноградова : матер. V Всеукраїнської наук.-практич. конф. науковців, науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, здобувачів вищої освіти, представників органів влади, громадських організацій та підприємств (25–26 травня 2023 р.). Херсон, 2023. С. 14–18.

Буджак В.В., Шаповал В.В. Картування поширення раритетних видів флори природного ядра Біосферного заповідника "Асканія-Нова" методами ГІС. Вісті Біосферного заповідника "Асканія-Нова". 2024. Т. 26. С. 86–91.

Гавриленко В., Старовойтова Т. Орнітокомплекс поду Чорна Долина: видове різноманіття та чисельність. Вісті Біосферного заповідника «Асканія-Нова». 2024. Т. 26. С. 235–242. <https://doi.org/10.53904/1682-2374/2024-26/16>

Гавриленко В.С., Старовойтова Т.В. Сиваський під як перспективна територія для збереження рідкісної та звичайної орнітофауни Північного Присивашся. Сучасні проблеми біології, екології та хімії : збірник матер. VII Міжнародної науково-практичної конференції (25–27 квітня 2024 р., м. Запоріжжя). Запоріжжя : Поліграфічний центр "СоруАрт", 2024. С. 214–216.

Поліщук І. Демографічна структура і багаторічна динаміка популяцій Muroidei біосферного заповідника Асканія-Нова. Theriologia Ukrainica. 2024. Том 27. С. 119–137. <http://doi.org/10.53452/TU2713>

Шаповал В.В. До питання методології відновлення степової рослинності. Сучасні ековиклики. стратегії екологічної безпеки довкілля : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю кафедри екології Львівського НУП (22–23 травня 2024 р., м. Львів). Львів, 2024. С. 256–261.

Шаповал В.В. До питання оптимізації та оцінки впливу режиму природокористування на загальні запаси та структуру надземної фітомаси рослинності території Біосферного заповідника "Асканія-Нова". Сучасні проблеми біології, екології та хімії : збірник матер. VII Міжнародної науково-практичної конференції (25–27 квітня 2024 р., м. Запоріжжя). Запоріжжя : Поліграфічний центр "СоруАрт", 2024. С. 257–259.

Шаповал В. В. Досвід збереження та відновлення рослинності асканійського степу. Степ: досвід збереження : збірка наукових праць за матеріалами науково-практичного семінару (30 травня 2024 р., природний заповідник "Єланецький степ", с. Калинівка, Вознесенський р-н, Миколаївська обл.). Чернівці : Друк Арт, 2024. С. 101–107. (Серія: "Conservation Biology in Ukraine". – Вип. 40).

Шаповал В.В. Структура та динаміка рослинності асканійського степу у XIX–XXI століттях. Матеріали XV З'їзду Українського ботанічного товариства (30 вересня – 4 жовтня 2024 р., м. Івано-Франківськ). Одеса : Видавничий дім "Гельветика", 2024. С. 90.

Шаповал В.В., Куземко А.А. Попередні результати досліджень надземної фітомаси рослинності в урочищах «Підкова» та «Ріпниця» Ржищівської МОТГ. Наукові праці Екологічної дослідницької станції «Глибокі Балики», підрозділу ГО «Мережа екостанцій України». Біорізноманіття Ржищівської міської об'єднаної територіальної громади / наук. ред. А. Куземко, Ю. Куцоконь, О. Василюк, І. Скільський. – Чернівці: Друк Арт, 2025. Вип. 5. С.37–45.

Куземко А., Бронскова О., Ходосовцев О., Боровик Д., Мойсієнко І., Буджак В., Казанцев Т., Шаповал В. Моніторингові ділянки рослинності Тарутинського степу та прилеглих територій. Вісті Біосферного заповідника «Асканія-Нова». 2025. Т. 27. С. 103–122. <https://doi.org/10.53904/1682-2374/2025-27/9>

Khodosovtsev O (2025). Lichens and lichenicolous fungi of Faltz-Fein Biosphere reserve "Askania-Nova". Kherson State University. Occurrence dataset <https://doi.org/10.15468/qaq6w>

Х. Заключні відомості

Керівник юридичної особи

Шаповал Віктор Володимирович

к. б. н.

Перелік осіб-виконавців

Буджак Василь Васильович

(д. б. н., професор)

Васільєв Олександр Володимирович

Вітер Станіслав Геннадійович

Гавриленко Віктор Семенович

(к. б. н., старший науковий співробітник)

Дьяков Олег Анатолійович

(к.геогр.н., 11.00.11)

Казанцев Тарас Анатолійович

Куземко Анна Аркадіївна

(к.б.н., старший науковий співробітник, 03.00.05)

Мезінов Олександр Сергійович

Мішустін Руслан Ігорович

Наumenko Ігор Геннадійович

Поліщук Ігор Костянтинович

Прилуцький Олег Владиславович

Старовойтова Тетяна Вікторівна

Усіченко Андрій Сергійович

Ходосовцев Олександр Євгенович

(д.б.н., член-кор. НАН України, 03.00.01, 03.00.24)

Шаповал Віктор Володимирович

(к. б. н., старший науковий співробітник)

Відповідальний за підготовку

Корінець Наталя Омелянівна

облікових документів

Телефон

0689562906

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна

